

FREMTIDENS IDRÆTSFACILITETER I HOLSTEBRO KOMMUNE

Afslutningsnotat

September 2017

Trygve Laub Asserhøj
Henrik H. Brandt

Idrættens
Analyseinstitut

FREMTIDENS IDRÆTSFACILITETER I HOLSTEBRO KOMMUNE

AFSLUTNINGSNOTAT

Titel

Fremtidens idrætsfaciliteter i Holstebro Kommune. Afslutningsnotat.

Forfatter

Trygve Laub Asserhøj og Henrik H. Brandt

Rekvirent

Holstebro Kommune

Layout

Idrættens Analyseinstitut

Forsidefoto

Ole Mortensen, Holstebro Elitesport & Sportsakademi

Udgave

1. udgave, København, september 2017

ISBN

978-87-93375-92-5

978-87-93375-90-1 (elektronisk)

Udgiver

Idrættens Analyseinstitut

Kanonbådsvej 4A

DK-1437 København K

T: +45 3266 1030

E: idan@idan.dk

W: www.idan.dk

Gengivelse af denne rapport er tilladt med tydelig kildehenvisning.

Indhold

Forord	6
Sammenfatning	7
Fakta om kommunen og idrættens plads i landskabet og budgettet	7
Børns idrætsvaner	11
Voksnes idrætsvaner	15
Foreningsidrætten i Holstebro Kommune	19
Benyttelse af indendørs idrætsfaciliteter	22
Perspektivering	26
Flere aktive borgere i kommunen.....	26
Udnyt de mange idrætshallers potentiale	28
Se naturen som en arena for sport og motion	29
Skab tilbud til fremtidens borgere	30
Vær skarp på fremtidens tendenser og udfordringer	31
Litteratur	32

Forord

Dette afslutningsnotat sammenfatter og perspektiverer to tidligere udgivne delrapporter:

- 'Fremtidens idrætsfaciliteter i Holstebro Kommune. Delrapport 1: Baggrund, idrætsvaner, foreninger og faciliteter' (Laub Asserhøj, 2016)
- 'Fremtidens idrætsfaciliteter i Holstebro Kommune. Delrapport 2: Kapacitetsbenyttelse af indendørs idrætsfaciliteter' (Nielsen, 2017).

Undersøgelserne på idrætsområdet er udarbejdet af Idrættens Analyseinstitut for Holstebro Kommune. Delrapporterne præsenterer ny viden om idrætten i Holstebro Kommune, som kan inddrages i fremtidige debatter og beslutninger på idrætsområdet i kommunen.

Delrapport 1 indeholder primært data indsamlet via spørgeskemaundersøgelser blandt skolebørn (4.-10. klasse) og tilfældigt udvalgte voksne borgere samt repræsentanter for det lokale foreningsliv. Delrapport 2 indeholder en detaljeret kortlægning af benyttelsen af kommunale og tilskudsberettigede indendørs faciliteter i Holstebro Kommune.

I begge delrapporter samt dette afslutningsnotat bliver data fra Holstebro Kommune sammenlignet med Haderslev, Svendborg og Varde, hvor Idrættens Analyseinstitut inden for de seneste to år har gennemført lignende undersøgelser.

I dette afslutningsnotats sammenfattende del beskrives udvalgte centrale konklusioner og analyser fra undersøgelserne af Holstebro Kommunes facilitetsdækning og budget på idrætsområdet samt de detaljerede spørgeskemaundersøgelser blandt børn, voksne og foreninger. Ligeledes præsenteres kortlægningen af benyttelsen af idrætsfaciliteter i kommunen i kort form. Afslutningsnotatets sidste del indeholder en perspektivering af de forskellige undersøgelses resultater med input til overvejelser og initiativer, man i Holstebro Kommune kan tage op i forhold til udvikling på idrætsområdet.

Afslutningsnotatet er således skabt som et let tilgængeligt opslagsværk med ny viden om idrætten i Holstebro Kommune og samtidig som et oplæg til debat. For interessenter, politikere og andre med særlig interesse på området anbefaler vi desuden, at man orienterer sig i de to ovennævnte rapporter, som ligger bag dette afslutningsnotat.

Idrættens Analyseinstitut vil gerne takke Holstebro Kommune for godt samarbejde og ikke mindst de mange deltagere i interviews og spørgeskemaundersøgelser for deres vigtige bidrag.

Sammenfatning

Fakta om kommunen og idrættens plads i landskabet og budgettet

Der boede ved udgangen af 2016 lige over 58.000 borgere i Holstebro Kommune, der siden 2007 har spredt sig over knap 800 kvadratkilometer og inkluderer de tidligere Ulfborg-Vemb og Vinderup Kommuner. Holstebro Kommune forventer en mindre stigning i befolkningstallet over de kommende 10 år, især blandt borgere over 60 år, som i 2028 forventes at udgøre over 30 pct. af Holstebro Kommunes indbyggere.

Holstebro Kommunes idræts- og motionspolitik (Holstebro Kommune, 2008) skitserer de to overordnede temaer 'Motion som livsstil' og 'Breddeidrætten'. Idræts- og motionspolitikken fremhæver blandt andet, hvordan der i kommunen skal skabes lige muligheder for motion blandt borgerne, samt at alle idrætsfaciliteter skal indgå som en fælles ressource i kommunen. I 2013 blev Holstebro Kommune udnævnt til 'Årets Idrætskommune' af Danmarks Idrætsforbund.

I starten af 2017 blev Holstebro Kommune 'Visionskommune' og arbejder som led i Danmarks Idrætsforbund og DGI's fælles vision 'Bevæg dig for livet' frem imod, at 75 pct. af borgerne i kommunen er idrætsaktive i år 2025. Desuden er det en målsætning, at 50 pct. af borgerne er aktive i foreningslivet.

Der findes i Holstebro Kommune også en eliteidrætspolitik med fokus på talentudvikling og tiltrækning af talenter i et attraktivt talentudviklingsmiljø, hvor både uddannelse og idræt prioriteres højt. Holstebro Kommune er elitekommune i samarbejde med Team Danmark.

I Holstebro Kommune ligger en lang række forskellige faciliteter til idræt, og kommunen er i forhold til andre kommuner dækket godt ind på facilitetsområdet. Af indendørs faciliteter huser kommunen i alt 27 almindelige idrætshaller (med plads til håndboldbane), 17 mindre idrætshaller/gymnastiksale, 8 skydeanlæg, 3 svømmehaller (med minimum 25-meters baner), 9 mindre svømmefaciliteter samt 16 motionscentre. Hertil kommer en række uden-dørs baner og anlæg til idræt, blandt andet 69 fodboldbaner, 27 tennisbaner og 5 rideanlæg.

Som tabel 1 herunder viser, er der i Holstebro Kommune mange almindelige idrætshaller i forhold til antallet af borgere i kommunen, hvis man sammenligner med en række af de kommuner, hvor Idrættens Analyseinstitut inden for de seneste år har lavet lignende kortlægninger. Tilsvarende er udbuddet af fodboldbaner og tennisbaner også relativt stort i Holstebro Kommune, som målt på antal indbyggere pr. bane kun overgås af Varde og Haderslev Kommune. Modsat fremgår det, at der i Holstebro Kommune i forhold de øvrige kommuner er relativt få kunstgræs-fodboldbaner og atletikanlæg, som kommunen kun har henholdsvis to og ét af.

Tabel 1: Facilitetsudbud i forhold til befolkningstal

	Antal faciliteter	Antal borgere pr. facilitet					
	Holstebro	Holstebro	Haderslev	Svendborg	Varde	Halsnæs	Frederikssund
Almindelig idrætshal	27	2.136	2.334	2.773	2.510	5.167	3.733
Lille idrætshal	17	3.392	4.309	5.824	2.642	1.476	6.399
Svømmehal (≥25 m)	3	19.220	14.005	14.560	10.041	31.002	22.398
Svømmefacilitet (<25 m)	9	6.407	18.673	29.120	7.172	15.501	8.959
Motionscenter	16	3.604	3.112	5.824	2.183	3.875	5.600
Skydeanlæg	8	7.208	6.224	11.648	5.021	6.200	4.072
Fodboldbane (græs)	69	836	1.143	1.189	577	2.067	1.244
Fodboldbane (kunstgræs)	2	28.831	28.010	14.560	16.736	15.501	11.199
Tennisbane (udendørs)	27	2.136	2.075	2.912	2.183	2.818	3.446
Atletikanlæg	1	57.661	14.005	58.240	16.736	-	44.796
Ridebaneanlæg	5	11.532	7.002	29.120	12.552	7.751	4.480
Golfanlæg	2	28.831	28.010	58.240	10.041	15.501	44.796

Tabellen viser antallet af udvalgte facilitetstyper i Holstebro Kommune og antal borgere pr. facilitet i Holstebro (baseret på befolkning i 2015: 57.661) og en række kommuner, hvor Idrættens Analyseinstitut har kortlagt faciliteter inden for de seneste år.

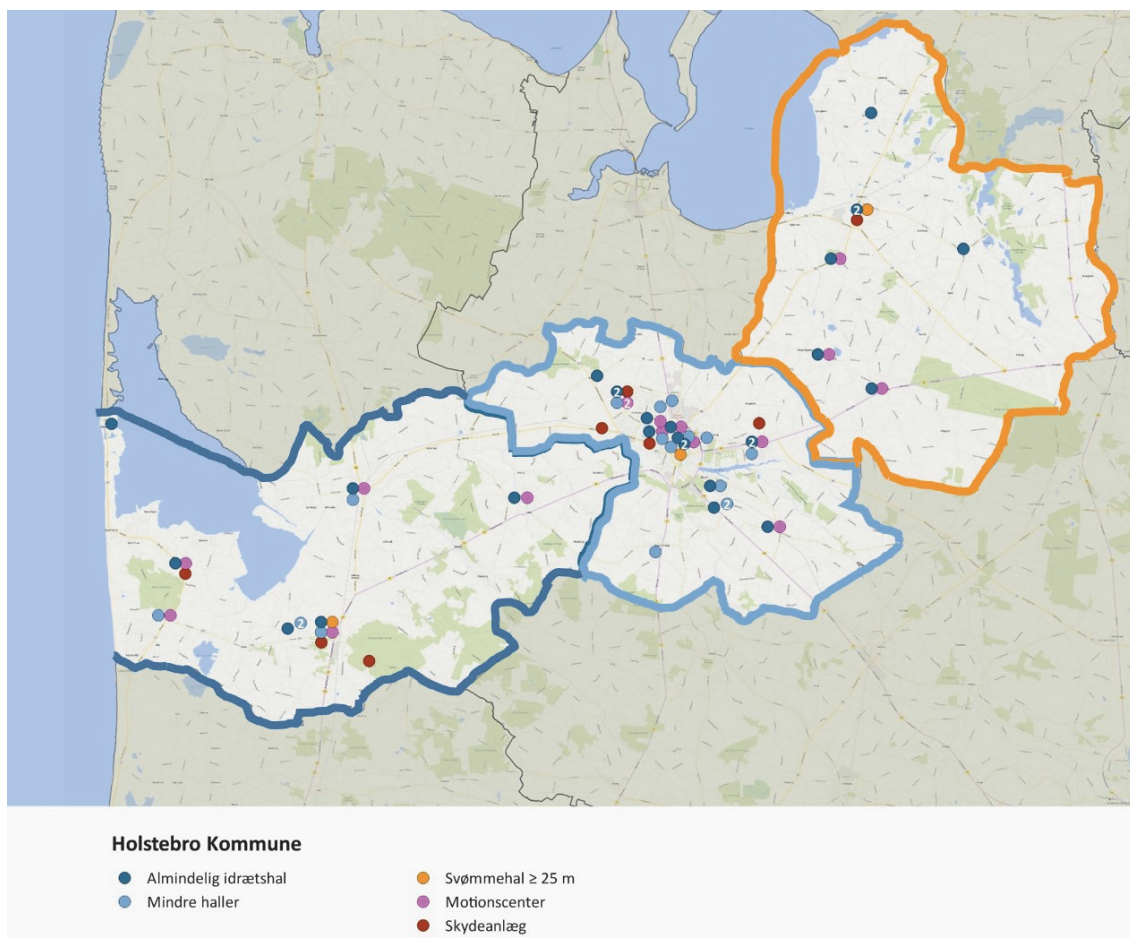
I en kommune som Holstebro Kommune, hvor langt størstedelen af borgerne bor i Holstebro by, spiller det en væsentlig rolle, hvor de forskellige idrætsfaciliteter er placeret, og hvor store afstandene der er dertil for borgerne i kommunen. Derfor inddeler facilitetskortlægningen og de følgende analyser af idrætsvaner Holstebro Kommune i tre områder¹:

- Område 'Midt' med Holstebro by med ca. 35.000 indbyggere samt Tvis og Nørre Felding er med afstand det mest befolkede område blandt de tre.
- Område 'Vest' med Ulfborg og Vemb som de største bymæssige bebyggelser med henholdsvis ca. 2.000 og ca. 1.300 borgere.
- Område 'Øst' med Vinderup med ca. 3.100 borgere, mens Skave og Sevel til sammen har ca. 1.000 indbyggere.

Figur 2 og 3 herunder illustrerer, hvorledes de forskellige faciliteter til idræt er placeret i kommunen med markering af grænserne mellem de tre områder. Langt størstedelen af kommunens idrætsfaciliteter ligger i eller omkring kommunens største by, Holstebro.

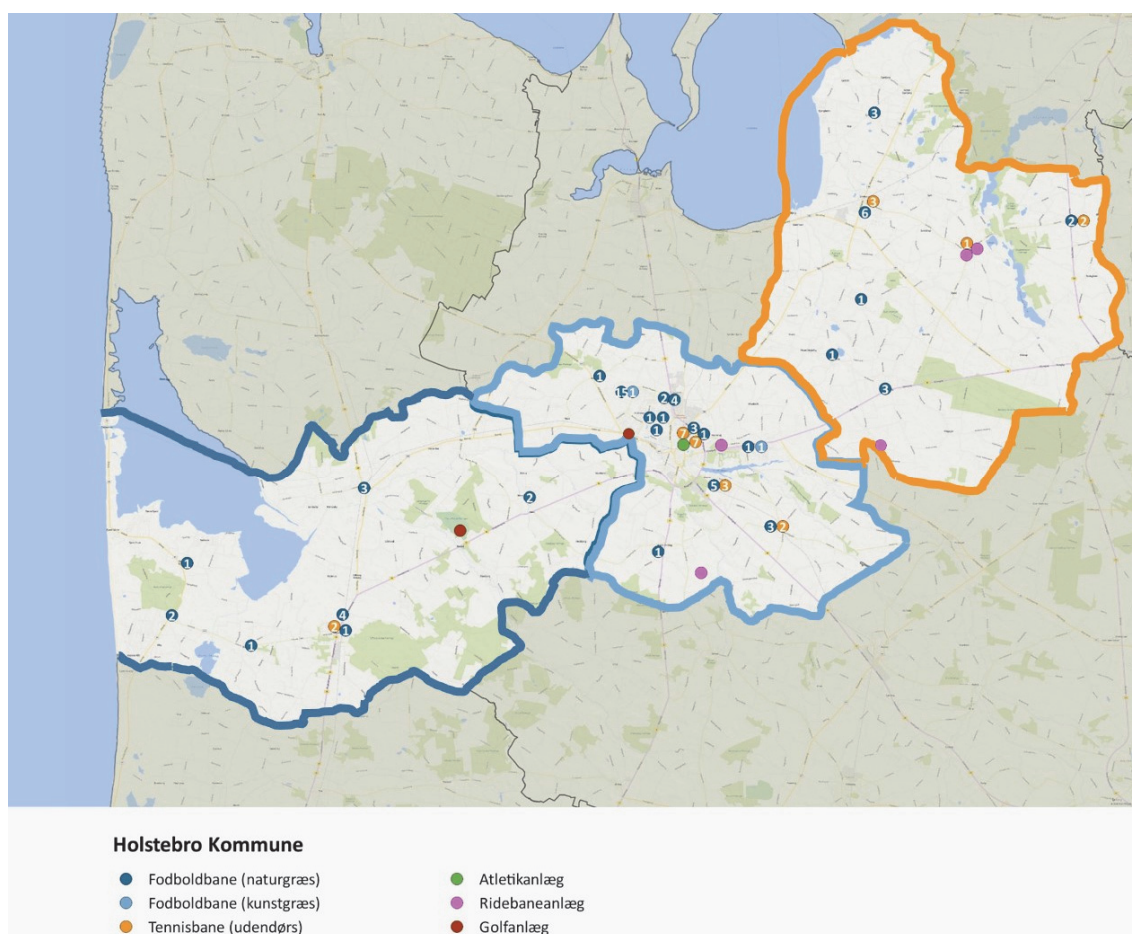
¹ Inddelingen følger skoledistrikter og er derfor ikke lig med kommunegrænserne før sammenlægningen i 2007.

Figur 1: Oversigt over indendørs faciliteter i Holstebro Kommune

Figuren viser indendørsfaciliteter i Holstebro Kommune inddelt på de tre områder. Vest er markeret med mørk blå grænse, Midt er markeret med lys blå grænse, og Øst er markeret med orange grænse.

Figur 2: Oversigt over udendørs faciliteter i Holstebro Kommune

Figuren viser udendørs faciliteter i Holstebro Kommune inddelt på de tre områder. Vest er markeret med mørk blå grænse, Midt er markeret med lys blå grænse, og Øst er markeret med orange grænse.

I 2015 havde Holstebro Kommune lidt over 40 mio. kr. i samlede kommunale udgifter på idrætsområdet². Det svarer til en udgift på ca. 700 kr. pr. borger og ligger en smule over det nationale gennemsnit på ca. 650 kr. Størstedelen af de kommunale udgifter på idrætsområdet i Holstebro (såvel som i de fleste øvrige danske kommuner) går til drift af idrætsfaciliteter.

² Det er ikke muligt at præsentere et fuldkomment overblik over kommunale udgifter på idrætsområdet, da en række faciliteter kan have flere formål, ligesom forskellige tilskud, initiativer og puljer kan konteres forskelligt i den kommunale kontoplan. Eksempelvis findes der en del faciliteter til idræt på skoler, som er fuldt integreret i skolernes økonomi og derfor ikke indgår i denne gennemgang, selvom de kan benyttes til foreningsidræt og andre idrætsaktiviteter i kommunen.

Tabel 2: Kommunale udgifter på idrætsområdet

Kr. (kr. pr. borger)	Holstebro	Haderslev	Svendborg	Varde	Hele landet
Drift af idrætsfaciliteter ³	22.953.000 (398)	20.672.000 (369)	22.796.000 (391)	17.618.000 (350)	2.372.152.000 (415)
Tilskud efter folkeoplysningsloven ⁴	15.252.000 (265)	12.392.000 (221)	8.682.000 (149)	13.856.000 (275)	1.231.449.000 (215)
Fritidsaktiviteter uden for folkeoplysningsloven ⁵	2.011.000 (35)	128.000 (2)	3.576.000 (61)	3.138.000 (62)	85.431.000 (15)
I alt	40.216.000 (697)	33.192.000 (592)	35.054.000 (601)	34.612.000 (687)	3.689.032.000 (645)

Kilde: Danmarks Statistik (2016c).

Børns idrætsvaner

Idrætsvanerne blandt børn i Holstebro Kommune er blevet kortlagt igennem en spørgeskemaundersøgelse gennemført i samarbejde med alle folkeskoler samt en række privatskoler i kommunen, som 2.503 elever fra 4. til 10. klasse har besvaret.

I alt angiver 72 pct. af børnene, at de er idrætsaktive, og der er ingen nævneværdig variation i den andel mellem piger og drenge eller mellem børn i de tre områder i kommunen. Idrætsdeltagelsen er lavere blandt ældre end blandt yngre børn, hvilket er en tendens, der går igen i de tre sammenligningskommuner og i undersøgelser på landsplan⁶.

Tabel 3: Idrætsdeltagelse blandt børn i Holstebro Kommune (pct.)

	I alt	Køn		Alder			Total		
		Piger	Drenge	10-12 år	13-15 år	16 år+	Haderslev	Svendborg	Varde
Ja	72	72	72	73	72	65	70	70	76
Ja, men ikke for tiden	16	17	16	16	16	20	16	17	14
Nej	12	11	12	11	12	14	15	13	10

Tabellen viser idrætsdeltagelsen på undersøgelsestidspunkter blandt børn og unge i Holstebro Kommune. Baseret på spørgsmålet 'Dyrker du normalt idræt, sport eller motion?' (n = 2.503).

³ Konto 00.32.31 'stadions, idrætsanlæg og svømmehaller' og konto 03.22.18 'idrætsfaciliteter for børn og unge' i den kommunale kontoplan.

⁴ Konto 03.28.73 'frivilligt folkeoplysende foreningsarbejde' og konto 03.38.74 'lokaletilskud' i den kommunale kontoplan.

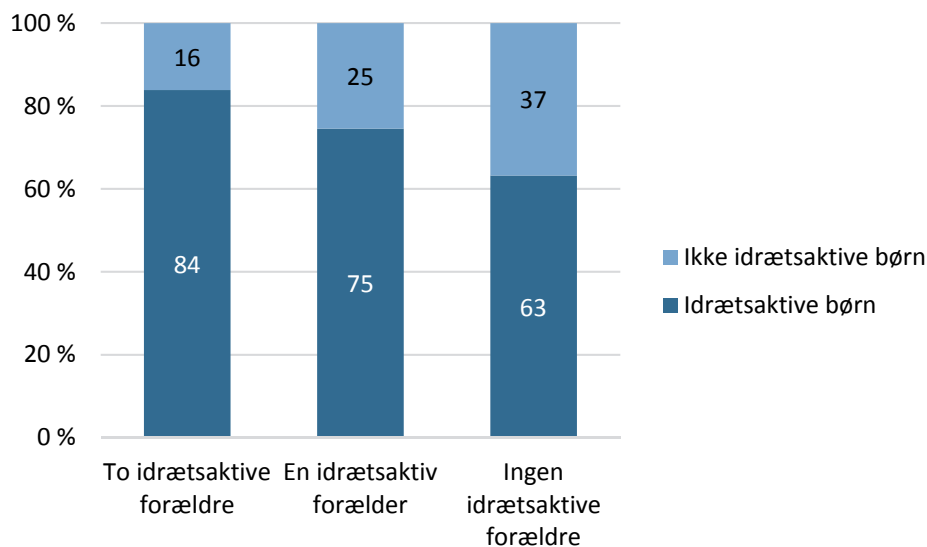
⁵ Konto 03.38.75 'fritidsaktiviteter uden for folkeoplysningsloven' i den kommunale kontoplan.

⁶ Den samlede idrætsdeltagelse på 72 pct. blandt børn i Holstebro Kommune er ikke lige til at sammenligne med de seneste data på landsplan fra undersøgelsen 'Danskernes motions- og sportsvaner 2016' (Pilgaard & Rask 2016). Dette skyldes en forskel i alderen på de deltagende børn samt en forskel i dataindsamlingsmetoderne, der generelt giver lidt højere tal på idrætsdeltagelsen på landsplan i forhold til de enkelte undersøgte kommuner.

Børnenes idrætsdeltagelse i Holstebro Kommune ligger marginalt over niveauet blandt børn i Haderslev og Svendborg Kommune (begge 70 pct.) og en smule under niveauet i Varde Kommune (76 pct.).

Forældre er vigtige rollemodeller for børns idrætsdeltagelse. Blandt de adspurgte børn i Holstebro Kommune med to idrætsaktive forældre er 84 pct. også selv aktive, mens det kun gælder for 63 pct. blandt børn, hvis forældre ikke er idrætsaktive.

Figur 3: Børn og forældres idrætsvaner hænger grad sammen

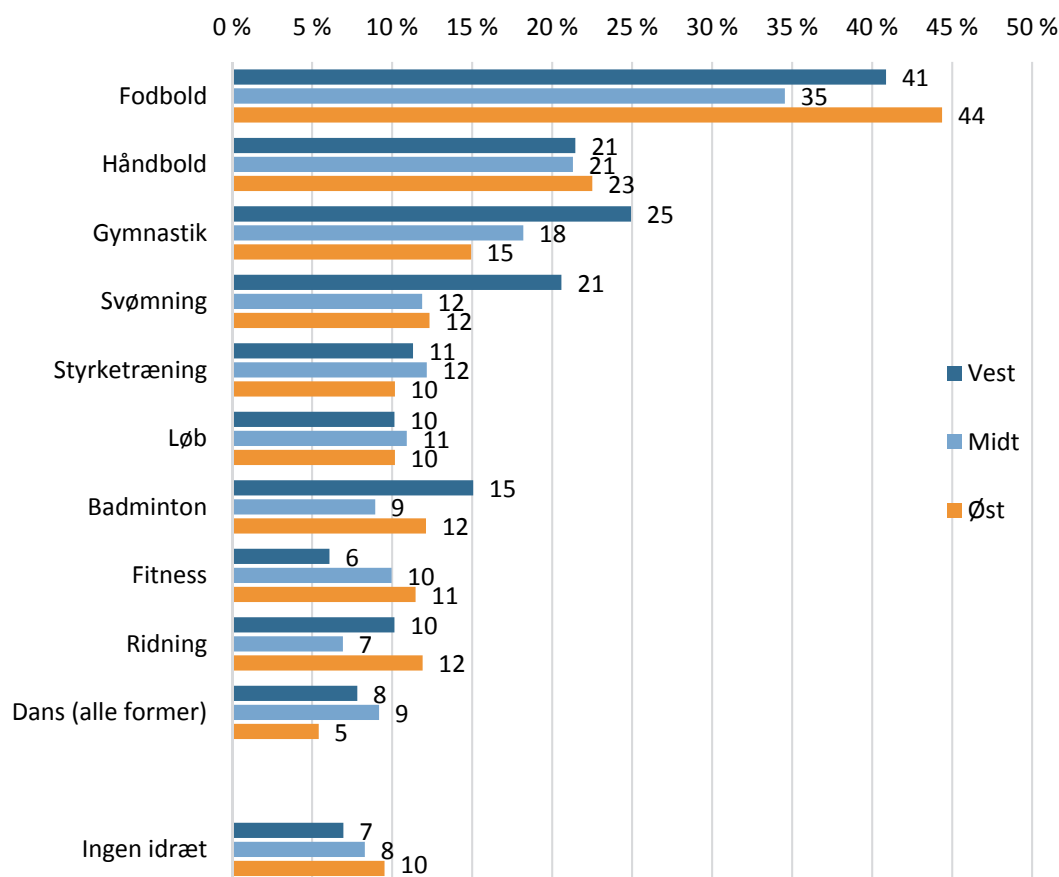
Figuren viser andelen af henholdsvis idrætsaktive og ikke idrætsaktive børn og unge, fordelt på deres forældres idrætsvaner. Baseret på spørgsmålet 'Dyrker du normalt motion/sport?' (svarene 'Ja, men ikke for tiden' og 'Nej' er slået sammen i kategorien ikke idrætsaktive) (n = 2.503).

De mest populære idrætsaktiviteter blandt børn i Holstebro Kommune er fodbold (som 37 pct. af børnene har dyrket regelmæssigt inden for det seneste år), håndbold (22 pct.) og gymnastik (18 pct.). Blandt de ældste børn (16 år+) erstatter fitness og styrketræning dog håndbold og gymnastik i top tre. Kun otte pct. af de adspurgte børn har slet ikke dyrket nogen former for sport eller motion regelmæssigt inden for det foregående år⁷.

Figur 4 herunder viser de ti mest udbredte aktiviteter blandt børn på tværs af de tre områder i Holstebro Kommune. Der er ikke store variationer mellem områderne, om end fodbold er lidt mindre udbredt i Midt, mens gymnastik og svømning er særligt populære aktiviteter i Vest.

⁷ Det giver altså en noget større idrætsdeltagelse blandt børn (92 pct.), når perspektivet er 'inden for det seneste år' frem for aktuel idrætsdeltagelse 'for tiden', som i tabel 3.

Figur 4: De mest populære aktiviteter blandt børn

Figuren viser børn og unges idrætsaktiviteter inden for det seneste år, fordelt på områder. Baseret på spørgsmålet 'Hvilke former for sport/motion har du gået til fast eller dyrket meget inden for de seneste 12 måneder'. Respondenterne havde mulighed for at give mere end ét svar på spørgsmålet (n = 2.503).

Foreninger er den mest udbredte organiseringsform, når børn i Holstebro Kommune er idrætsaktive. I alt 77 pct. af børnene er eller har inden for det seneste år været regelmæssigt aktive i foreningsregi. Det gælder lidt flere blandt drenge end piger og væsentligt flere blandt yngre end ældre børn. Der er dog ingen nævneværdige forskellige i organiseringen af børnenes idræt mellem de tre områder i kommunen.

Tabel 4: Idrættens organisering blandt børn (pct.)

	I alt	Køn		Alder			I alt		
		Piger	Drenge	10-12	13-15	16+	Haderslev	Svendborg	Varde
Klub/forening	77	75	79	81	76	66	75	71	78
På egen hånd	37	38	37	30	43	42	31	38	39
Privat center	10	10	9	5	12	28	9	12	11
SFO/fritidshjem	5	4	7	6	5	1	4	6	4
Andet	10	9	10	9	10	7	10	8	11

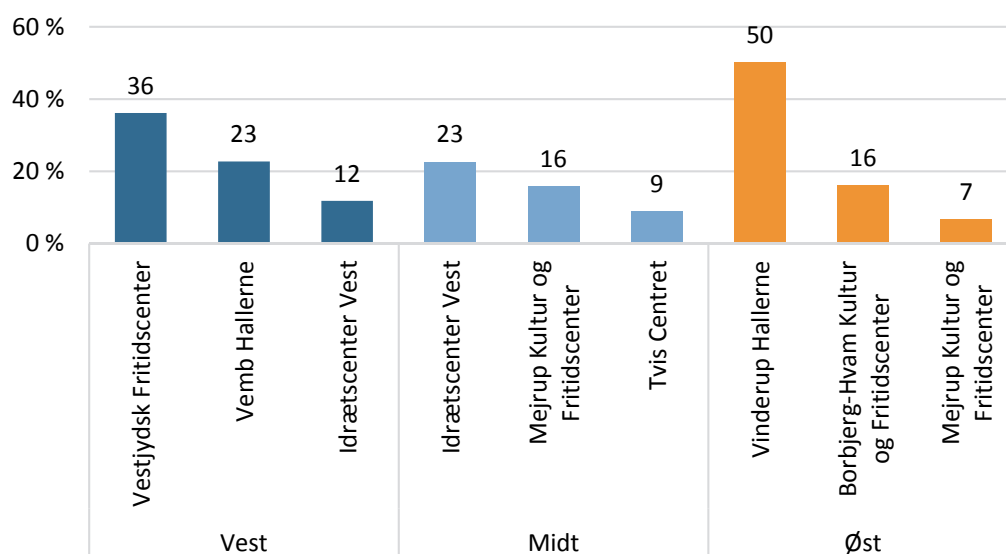
Tabellen viser respondenternes svar på spørgsmålet 'I hvilken sammenhæng dyrker du dine aktiviteter?', som er blevet stillet som uddybende spørgsmål til alle de idrætsaktiviteter, den enkelte respondent dyrker. Tabellen ser på tværs af aktiviteter, således at en respondent, der dyrker minimum én idræt i et givent organisatorisk regi, er noteret som aktiv i det regi. Det var muligt for respondenter at give mere end ét svar på spørgsmålet (n = 2.503).

Idrætsaktive børn i Holstebro Kommune er oftest aktive i kommunens mange haller og sale til idræt og gymnastik. Disse benyttes af lige knap seks ud af ti af de idrætsaktive børn (59 pct.) i kommunen. Den næsthøypigst benyttede facilitet er fodboldbaner (som 39 pct. af de idrætsaktive benytter) efterfulgt af hjemme/i haven (27 pct.), naturen (22 pct.) og fitnesscentre/motionsrum (16 pct.). Sidstnævnte, fitnesscentre/motionsrum, benyttes især af de ældste idrætsaktive børn i takt med, at de skifter klassiske foreningsidrætter ud med de mere fleksible aktiviteter som fitness og styrketræning.

Mange af idrætsfaciliteterne i Holstebro Kommune ligger samlet i lokale idrætscentre, som huser flere forskellige typer af baner og anlæg og således kan være interessante for flere forskellige grupper af idrætsaktive børn.

Blandt de idrætsaktive børn i Vest er de mest benyttede idrætscentre Vestjydsk Fritidscenter (i Ulfborg), Vemb Hallerne og Idrætscenter Vest (i Holstebro). I Midt er Idrætscenter Vest det mest benyttede idrætscenter fulgt af Mejrup Kultur og Fritidscenter og Tvis Centret. Og i Øst benytter halvdelen af de idrætsaktive børn Vinderup Hallerne, mens lidt færre benytter Borbjerg-Hvam Kultur- og Fritidscenter og Mejrup Kultur- og Fritidscenter.

Figur 5: De mest benyttede idrætscentre blandt idrætsaktive børn

Figuren viser de tre mest benyttede idrætscentre blandt børn og unge, fordelt på områder. Baseret på spørgsmålet 'Hvor dyrker du dine aktiviteter?', sammenlagt for idrætscentre, hvor flere forskellige faciliteter er til rådighed. Det var muligt at give mere end ét svar på spørgsmålet (n = 2.503).

På tværs af kommunen oplever størstedelen af børnene, idrætsaktive som ikke-idrætsaktive, at faciliteter som fodboldbaner, haller/sale, skov, legepladser og fitnesscentre/motionsrum ligger relativt tæt på, dvs. inden for gå- eller cykelafstand. Langt størstedelen af børnene udtrykker tilfredshed med faciliteterne. Således svarer 76 pct., at de i høj eller nogen grad er tilfredse med idrætsfaciliteterne i deres nærområde.

Voksnes idrætsvaner

Idrætsdeltagelsen blandt voksne borgere i Holstebro Kommune er undersøgt igennem en spørgeskemaundersøgelse udsendt til 3.000 borgere over 16 år i kommunen, hvoraf i alt 1.008 personer har besvaret⁸.

To ud af tre af de adspurgte voksne borgere i Holstebro Kommune er idrætsaktive, lidt flere blandt kvinder (67 pct.) end blandt mænd (65 pct.). Også i flere andre sammenlignelige kommuneundersøgelser fra de senere år samt i den nationale undersøgelse 'Danskerne motions- og sportsvaner 2016' (Pilgaard & Rask, 2016) er der tendens til mere udbredt idrætsdeltagelse blandt kvinder.

Man kan desuden i Holstebro Kommune konstatere en høj idrætsdeltagelse blandt voksne over 60 år samt en noget højere idrætsdeltagelse blandt voksne i Midt (70 pct.) end i Vest og Øst (henholdsvis 63 og 64 pct.).

⁸ Den samlede svarprocent på 34 er forventelig og tilfredsstillende for en undersøgelse af denne type. Man bør dog holde for øje, at der er en risiko for en vis grad af selvselektion, dvs. at idrætsaktive voksne er mere tilbøjelige til at svare, hvorved undersøgelsen kan komme til at overvurdere idrætsdeltagelsen en smule. Det har dog ikke betydning for sammenligninger med andre kommuner, hvor undersøgelserne er lavet på samme måde.

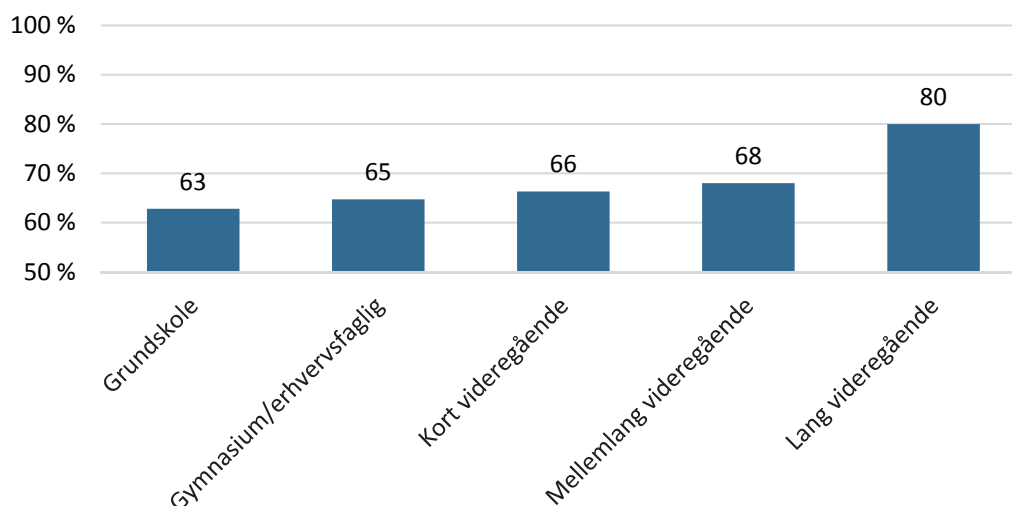
Tabel 5: Idrætsdeltagelse blandt voksne i Holstebro Kommune (pct.)

		Ja	Ja, men ikke for tiden	Nej	Andel 'Ja' i sammenligningskommunerne		
					Haderslev (n = 1.016)	Svendborg (n = 1.531)	Varde (n = 1.100)
I alt		66	16	18	61	63	69
Køn	Kvinder	67	17	16	60	67	71
	Mænd	65	14	21	62	60	67
Alder	16-19 år	67	23	10	69	63	75
	20-29 år	65	18	17	67	58	61
	30-39 år	61	24	15	51	55	71
	40-49 år	66	14	20	60	70	72
	50-59 år	57	17	26	58	62	68
	60-69 år	75	10	15	63	67	68
	70 år+	72	7	21	64	62	69
Område	Vest	63	16	21	-	-	-
	Midt	70	13	17	-	-	-
	Øst	64	18	18	-	-	-

Tabellen viser svarfordelinger på spørgsmålet 'Dyrker du normalt idræt, sport eller motion?', fordelt på køn, alder og område og sammenlignet (andel 'Ja') med sammenligningskommunerne (n = 1.008).

Der er en tydelig og meget entydig sammenhæng mellem de adspurgte voksnes uddannelsesniveau og deres tilbøjelighed til at dyrke idræt. Blandt voksne med grundskole som den højest gennemførte uddannelse er 63 pct. idrætsaktive, mens det i den anden ende, blandt voksne med en lang videregående uddannelse, gælder hele 80 pct.

Figur 6: Sammenhæng mellem uddannelseslængde og idrætsdeltagelse

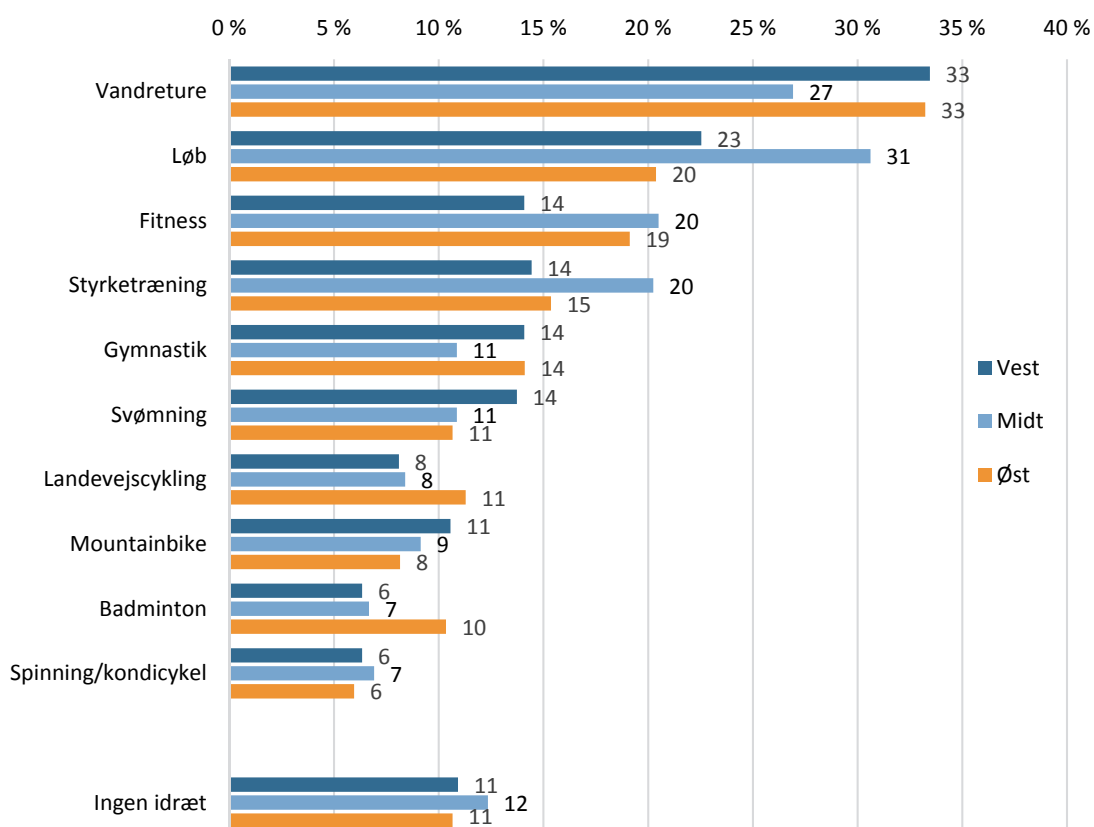
Figuren viser svarfordelinger på spørgsmålet 'Dyrker du normalt idræt, sport eller motion?', fordelt på uddannelseslængde (n = 1.008).

Vandreture er den form for sport eller motion, som flest voksne borgere i Holstebro Kommune kaster sig over. Lige knap hver tredje af de adspurgte voksne i undersøgelsen har været på vandretur regelmæssigt inden for det foregående år. Den næstmest udbredte aktivitet er løb, som hver fjerde voksne (25 pct.) har dyrket regelmæssigt. Mens vandreture oftest dyrkes af de ældre voksne i kommunen, forholder det sig omvendt med løb, som har en noget yngre deltagereskare.

Som nummer tre og fire på listen over populære aktiviteter blandt voksne i Holstebro Kommune kommer fitness og styrketræning med henholdsvis 18 og 17 pct. I alt har 11 pct. af de adspurgte voksne slet ikke dyrket nogen former for sport eller motion regelmæssigt inden for det foregående år⁹.

Mellem de tre områder i kommunen er der kun begrænsede variationer i de voksne valg af aktiviteter. Dog er der en tendens til, at vandreture er mere udbredte blandt voksne i Vest og Øst, mens voksne i Midt lidt oftere dyrker løb og styrketræning.

Figur 7: De mest populære aktiviteter blandt voksne

Figuren viser respondenternes svar på spørgsmålet 'Hvilke former for idræt, sport eller motion har du dyrket regelmæssigt inden for de seneste 12 måneder?' fordelt på de tre områder i Holstebro Kommune. Det var muligt for respondenter at give mere end et svar på spørgsmålet (n = 1.008).

⁹ Det giver altså, ligesom blandt børn, en noget større idrætsdeltagelse blandt voksne (89 pct.) når perspektivet er 'inden for det seneste år' frem for aktuel idrætsdeltagelse 'for tiden', som i tabel 5.

Voksne er oftest aktive på egen hånd, dvs. alene eller sammen med andre i uformelle sammenhænge, som de selv arrangerer. Hele 72 pct. af de adspurgte voksne er aktive på denne måde. Samtidig er over halvdelen af de voksne (53 pct.) aktive i idrætsforeninger, hvilket placerer Holstebro som en særdeles foreningsaktiv kommune både i forhold til sammenligningskommunerne og i forhold til foreningsdeltagelsen blandt voksne på landsplan (39 pct.)¹⁰. Endelig dyrker lige knap hver fjerde voksne i Holstebro Kommune (23 pct.) sport eller motion som kunde i et privat center, mens arbejdspladser og aftenskoler kun spiller en meget begrænset rolle som organisatoriske rammer for idræt.

Med undtagelse af foreningsidræt, som flere mænd end kvinder er aktive i, er der ikke mærkbare forskelle mellem kønnene, når det gælder organiseringsform. Ligeledes er der ingen større forskelle i idrættens organisering mellem de tre områder i kommunen.

Tabel 6: Idrættens organisering blandt voksne (pct.)

	I alt	Køn		Alder						
		Kvinder	Mænd	16-19	20-29	30-39	40-49	50-59	60-69	70+
På egen hånd	72	72	72	77	74	76	77	74	70	58
Klub/forening	53	51	55	53	46	52	54	49	51	65
Privat center	23	23	23	15	33	22	26	20	22	23
Firmaidræt/arbejdsplads	4	4	3	5	6	4	6	4	1	1
Aftenskole	2	3	1	1	1	0	2	3	2	3
Andet	8	7	9	15	8	9	6	6	8	8

Tabellen viser respondenternes svar på spørgsmålet 'I hvilken sammenhæng dyrker du dine aktiviteter?', som er blevet stillet som uddybende spørgsmål til alle de idrætsaktiviteter, den enkelte borger dyrker. Tabellen ser på tværs af aktiviteter, således at en borger, der dyrker minimum én idræt i et givent organisatorisk regi, er noteret som aktiv i det regi. Det var muligt for respondenter at give mere end ét svar på spørgsmålet (n = 1.008).

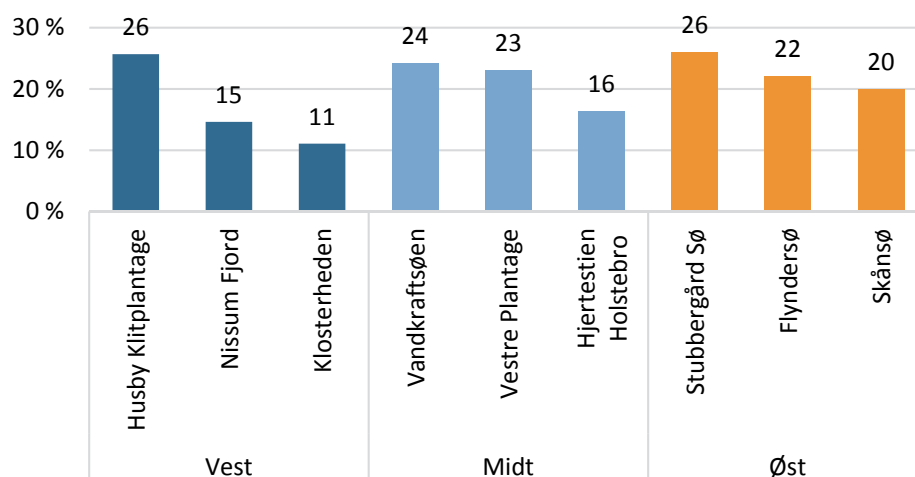
Naturen er med afstand det sted, som oftest benyttes til sport og motion af idrætsaktive voksne i Holstebro Kommune, idet 61 pct. af de idrætsaktive bruger naturen. Naturens udprægede popularitet går på tværs af køn og alder, således at den på tværs af køn og (næsten¹¹) alle aldersgrupper er det foretrukne sted dyrke sport og motion.

Blandt voksne borgere i Vest er Husby Klitplantage det oftest benyttede naturområde til idræt (benyttes af 26 pct. af de idrætsaktive voksne), mens det i Midt er Vandkraftsøen (24 pct.) og i Øst Stubbergård Sø (26 pct.).

¹⁰ Modsat undersøgelsen blandt børn er undersøgelsen blandt voksne er lavet på samme måde på nationalt og kommunalt plan, hvorfor data er mere umiddelbart sammenlignelige.

¹¹ Blandt voksne borgere mellem 16 og 19 år benytter lidt flere fitnesscenter/motionsrum (56 pct.) end naturen (52 pct.) og blandt voksne over 70 år benytter lidt flere haller/sale (47 pct.) end naturen (42 pct.).

Figur 8: De mest benyttede naturområder blandt idrætsaktive voksne

Figuren viser de tre mest benyttede naturområder blandt idrætsaktive voksne i hver af de tre områder Holstebro Kommune, baseret på spørgsmålet 'Hvilke naturområder benytter du?' (n = 1.008).

Idrætsaktive voksne i Holstebro Kommune er også aktive i andre arenaer end naturen, om end i mindre grad. Haller/sale benyttes af 38 pct. af de idrætsaktive voksne, og det samme gælder veje, gade og fortove. Fitnesscentre/motionsrum benyttes af 36 pct. af de idrætsaktive voksne, i særlig grad blandt de yngste voksne.

Som det er tilfældet blandt børnene, er der også blandt de voksne borgere i Holstebro Kommune udbredt tilfredshed med de lokale idrætsfaciliteter. Således er godt otte ud af ti voksne (81 pct.) i høj eller i nogen grad tilfredse med idrætsfaciliteterne i nærområdet. I forhold til adgang og brug af idrætsfaciliteter er det værd at bemærke, at et flertal af de voksne op til 60 år foretrækker at være idrætsaktive om aftenen mellem kl. 16 og 20, mens de ældste voksne over 60 år foretrækker at være aktive om formiddagen mellem kl. 8 og 12.

Foreningsidrætten i Holstebro Kommune

Samtlige af Holstebro Kommunes idrætsforeninger er som en del af undersøgelsen blevet inviteret til at besvare et kort spørgeskema om forholdene i foreningen og forventningerne til fremtiden. Af de 112 inviterede idrætsforeninger besvarede 46 undersøgelsen.

De 112 idrætsforeninger i Holstebro Kommune havde i 2016 i alt knap 30.000 medlemmer, hvilket svarer til 264 medlemmer pr. forening i gennemsnit. Det er et ganske højt tal, hvilket dog naturligvis dækker over store variationer fra de mindste foreninger til de største. I Holstebro Kommune findes en del store foreninger, som er med til at trække antallet af medlemmer pr. forening op¹².

¹² Holstebro Firmaidræt med 3.464 medlemmer, Mejrup G&U (2.132), Mejdal-Halgård G&I (1.991), Jydske Dragonregiments Idrætsforening (1.508), Holstebro Golfklub (1.505), Holstebro Svømme-Club (1.192) og Holstebro Gymnastikforening (1.006).

Tabel 7: Foreningsidrætten i tal

	Holstebro	Haderslev	Svendborg	Varde	Hele landet
Antal medlemmer i idrætsforeninger	29.561	28.197	30.194	28.219	2.559.071
Antal idrætsforeninger	112	131	143	145	11.918
Medlemmer pr. idrætsforening	264	215	211	195	215
Antal borgere	57.661	56.033	58.369	50.377	5.717.014
Foreningsandel i befolkningen (pct.)	51	50	52	56	45

Tabellen viser foreningsidrætten i tal i Holstebro Kommune, i de tre sammenligningskommuner og på landsplan. Kilder: Det Centrale Foreningsregister (2016) og Danmarks Statistik (2016a).

Syv ud af ti foreninger (70 pct.) ser positivt på fremtiden, mens kun godt hver tiende forening (11 pct.) er decideret pessimistisk. Den overvejende optimisme er dog ikke helt så fremherskende, når foreningerne skal forsøge at spå om fremtidsudsigterne på nogle særlige, udvalgte områder af betydning for idrætsforeningerne. Det fremgår af figur 9 herunder.

Frivilligt arbejde er rygraden i næsten al foreningsorganiseret idræt i Danmark, og i Holstebro Kommune mener over halvdelen (57 pct.) af de adspurgte idrætsforeninger, at det vil lykkes dem at rekruttere et tilstrækkeligt antal frivillige i fremtiden. Kun to pct. af foreningerne er decideret uenige i den forudsigelse. Samtidig giver flertallet af idrætsforeningerne udtryk for, at de i de foregående fem år har haft et stabilt eller stigende antal frivillige. Alt i alt giver det indtryk af, at det overordnet går godt med frivilligheden i idrætsforeningerne i Holstebro Kommune.

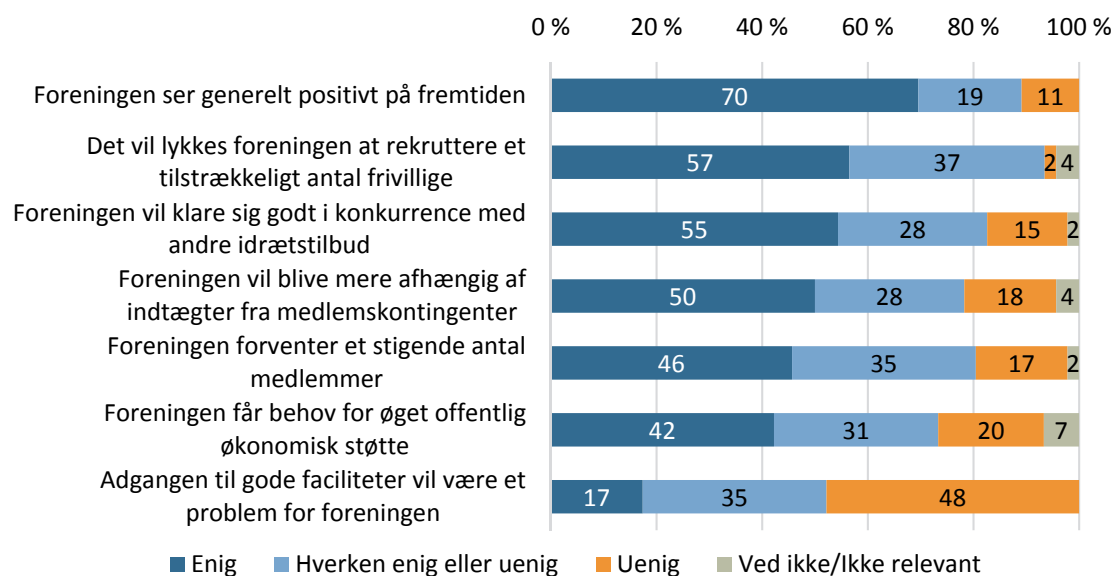
Et lille flertal (55 pct.) af de adspurgte idrætsforeninger mener også, at de vil klare sig godt i konkurrence med andre idrætstilbud, f.eks. kommercielle udbydere. Men der er ikke en tilsvarende udbredt overbevisning om et stigende antal medlemmer i fremtiden. Den forudsigelse er 46 pct. af foreningerne enige i, mens 17 pct. er uenige.

Økonomi fremstår som et område, der i en del af idrætsforeningerne kan give anledning til overvejelser. Således mener halvdelen af foreningerne (50 pct.) at de i fremtiden vil blive mere afhængige af indtægter fra medlemskontingenter, mens 42 pct. af foreningerne mener, at de i fremtiden vil få behov for øget offentlig økonomisk støtte. Det behøver dog ikke nødvendigvis give anledning til bekymring, at foreningerne svarer, som de gør, da en øget afhængighed af medlemskontingenter kan udspringe af en sund strategi om mere selv bærende foreningsøkonomi. I et særskilt spørgsmål erklærer et flertal af foreningerne sig tilfredse med deres generelle økonomi og deres evne til at skabe egenindtægter, mens under halvdelen til gengæld er tilfredse med den offentlige støttes størrelse.

Endelig tror relativt få idrætsforeninger (17 pct.) i Holstebro Kommune, at adgangen til gode faciliteter vil være et problem for foreningen i fremtiden. Det vidner om en høj grad af ro og sikkerhed omkring fordelingen af tider i faciliteter til foreninger i kommunen, hvilket

ellers kan være en årsag til konflikt og give anledning til bekymringer i det lokale foreningsliv. I denne sammenhæng viser denne type bekymringer sig at være væsentligt mindre udbredt blandt idrætsforeninger i Holstebro Kommune end i en række andre kommuner.

Figur 9: Idrætsforeningernes syn på fremtiden

Figuren viser idrætsforeningernes syn på fremtiden. Baseret på spørgsmålet 'Hvordan vurderer foreningen den nærmeste fremtid (de kommende fem år)?' (n = 46).

Sammenfattende kan man sige om ovenstående figur, at den illustrerer, hvilke forhold idrætsforeningernes bekymringer drejer sig om. Frivillighed er en præmis for foreningslivet, og idrætsforeningerne i Holstebro Kommune klarer sig i vid udstrækning godt med at skaffe de frivillige, de har brug for (eller indrette aktiviteterne efter de frivillige, de kan skaffe). Økonomi og medlemstilgang kan være udfordringer, som flertallet af foreninger dog lader til at kunne håndtere. Endelig bekymrer relativt få foreninger sig om adgang til egnede faciliteter i fremtiden.

Når kun relativt få foreninger bekymrer sig om fremtidens facilitetsadgang, kan det hænge sammen med, at Holstebro Kommune, som indledningsvist beskrevet i tabel 1 i forhold til en række andre kommuner, er velforsynet med forskellige typer af idrætsfaciliteter, herunder almindelige idrætshaller og fodboldbaner, som en stor del af foreningerne benytter sig af. Der er da også blandt idrætsforeningerne i kommunen temmelig udbredt tilfredshed med de eksisterende faciliteter. Otte ud af ti foreninger (80 pct.) svarer, at de eksisterende faciliteter kan dække deres behov, og kun otte pct. af foreningerne mener, at der er et stort eller meget stort behov for at øge antallet af faciliteter i kommunen.

Benyttelse af indendørs idrætsfaciliteter

Idrættens Analyseinstitut har i løbet af to uger med hjælp fra et korps af registranter været til stede og registreret aktiviteter i en række indendørs idrætsfaciliteter i Holstebro Kommune. Det drejer sig om 23 almindelige idrætshaller (13 selvejende og 10 kommunale), seks mindre haller/sale, fire mindre idrætslokaler samt fire andre faciliteter til idræt, som fremgår af tabel 8 nedenfor. I faciliteterne blev der registreret aktivitet i ugerne 43 og 46 (2016) på alle hverdage i tidsrummet kl. 16-22. De udvalgte uger ligger midt i sæsonen med et forventet højt aktivitetsniveau.

Tabel 8: Faciliteter som indgår i kortlægningen

Facilitetstype	Område	Navne på faciliteter
Almindelige idræts-haller (800 m ² +))	Vest	Multihallen Sdr. Nissum (hal), Plexus Idom-Råsted (hal), Thorsminde-Hallen, Vemb-Hallen (store hal), Vestjydsk Fritidscenter (hal)
	Midt	Birkelundskolens Idrætsanlæg (hal), Gråkjær Arena (hal), Halgård Skole (store hal), Stadionhallen (hal), Idrætscenter Vest (hal 1 og 2), Mejdal Hallen (hal 1), Mejrup Kultur- og Fritidscenter (hal A og B), Sir-Lyngbjerg Centret (hal), Tvis Centret (hal), Døesvejens Fritidscenter (hal)
	Øst	Borbjerg-Hvam Kultur- og Fritidscenter (hal), Ejsing-Egebjerg Hallen (hal), Sevel Hallen (hal), Skave & omegns Multihus (hal), Vinderup Hallerne (hal A og B)
Mindre haller/sale (300-799 m ²)	Vest	Vemb-Hallen (lille hal), Vestjydsk Fritidscenter (multisal)
	Midt	Idrætscenter Vest (springcenter), Mejdal Hallen (hal 2), Mejrup Kultur- og Fritidscenter (multisal), Idrætscenter Syd (Nr. Felding Hallen)
	Øst	-
Mindre idrætslokaler (< 300 m ²)	Vest	Vestjydsk Fritidscenter (karatelokale)
	Midt	Tvis Centret (Kultursalen)
	Øst	Skave & omegns Multihus (multisal), Vinderup Hallerne (karatelokale)
Andre idrætsfaciliteter	Vest	-
	Midt	Holstebro Badmintonhal, Holstebro Tennishal, Mejrup Kultur- og Fritidscenter (squashbane)
	Øst	Vinderup Hallerne (25 meter svømmebassin)

Tabellen viser de 23 almindelige idrætshaller (800 m²+), seks mindre haller/sale (300-799 m²), fire mindre idrætslokaler (< 300 m²) og fire andre faciliteter, der indgår i undersøgelsen.

De almindelige idrætshaller var i undersøgelsens tidsrum booket i 78 pct. af tiden fra kl. 16-22 på hverdage, mens halgulvet reelt blev benyttet til aktivitet i knap to tredjedele af samme tidsrum (64 pct.). Det svarer til, at godt fire ud af fem bookede timer (82 pct.) var i brug. I mindre haller/sale og mindre idrætslokaler lå fremmødet til bookede tider på nogenlunde samme niveau med omkring otte ud af ti bookede timer i brug. Dog bookes og benyttes disse facilitetstyper generelt noget mindre end almindelige idrætshaller.

Holstebro Badmintonhal blev benyttet 90 pct. af tiden i tidsrummet på trods af kun at være booket i 81 pct. af tiden. Holstebro Tennishal blev benyttet i 70 pct. af tiden, mens både

squashbanen i Mejrup Kultur- og Fritidscenter og svømmebassinet i Vinderup Hallerne blev benyttet i mindre end halvdelen af tiden i det givne tidsrum (selvom sidstnævnte faktisk var booket næsten tre fjerdedele af tiden).

Tabel 9: Booking, benyttelse og fremmøde i faciliteterne i tidsrummet kl. 16-22 på hverdage (pct.)

		Booking	Benyttelse	Fremmøde
	Almindelige idrætshaller (800 m ² +))	78	64	82
	Mindre haller/sale (300-799 m ²)	65	56	86
	Mindre idrætslokaler (< 300 m ²)	50	39	78
Andre idrætsfaciliteter	Holstebro Badmintonhal ¹³	81	90	111
	Holstebro Tennishal ¹⁴	77	70	91
	Mejrup Kultur- og Fritidscenter (squashbane)	37	30	81
	Vinderup Hallerne (25 meter svømmebassin)	72	48	67

Tabellen viser booking, benyttelse og fremmøde i faciliteterne i tidsrummet kl. 16-22 på hverdage i de tre facilitetstyper og fire andre idrætsfaciliteter. Data er summeret for uge 43 og 46 i 2016.

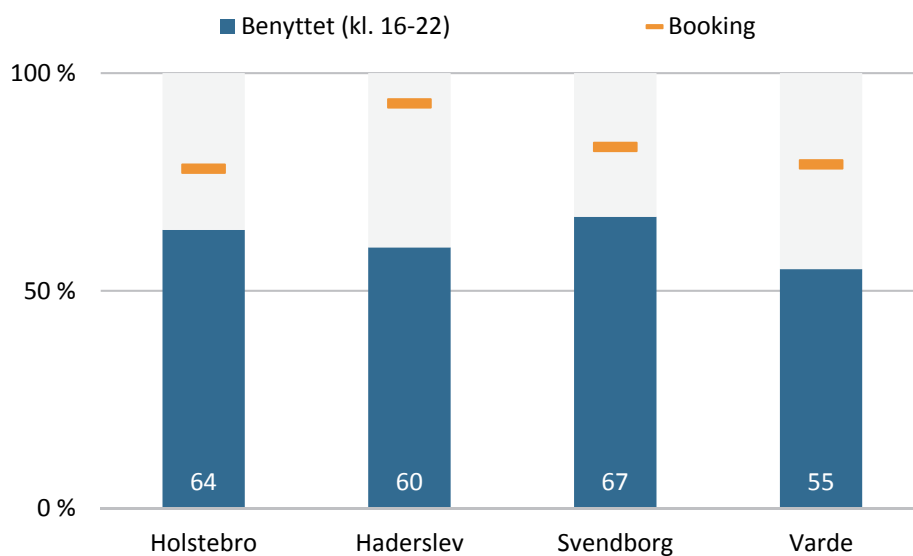
Med en overordnet benyttelse i almindelige idrætshaller på 64 pct. placerer Holstebro Kommune sig ganske pænt i forhold til sammenligningskommunerne, Haderslev, Svendborg og Varde. Kun i Svendborg benyttes de almindelige idrætshaller mere i hverdage mellem kl. 16 og 22.

Blandt de fire kommuner i figur 10 herunder har Holstebro den højeste fremmødeprocent i forhold til bookede tider, hvilket vidner om, at tendensen til at booke tider uden at dukke op er mindre udbredt i kommunen. Undersøgelserne i Holstebro og andre kommuner tyder på, at man i kommuner, hvor foreninger betaler en gebyrpris pr. time i en idrætshal (som Holstebro, hvor foreninger betaler 101 kr.), har en lavere bookingprocent men generelt højere fremmødeprocent end i kommuner, hvor foreningerne ingenting betaler for at booke og benytte idrætshaller (som Haderslev). Der er således i kommuner med en vis grad af brugerbetaling en større sammenhæng mellem efterspørgslen på tider og reel benyttelse.

¹³ I Holstebro Badmintonhal er der fem baner, der kan bookes individuelt. Her er faciliteten regnet som værende booket, når mindst én bane er booket. Fremmødet på over 100 pct. (111 pct.) skyldes at faciliteten har været i brug på tidspunkter, hvor den ikke har været booket.

¹⁴ I Holstebro Tennishal er der to baner, der kan bookes individuelt. Her er faciliteten regnet som værende booket, når mindst én bane er booket.

Figur 10: Booking og benyttelse i almindelige idrætshaller

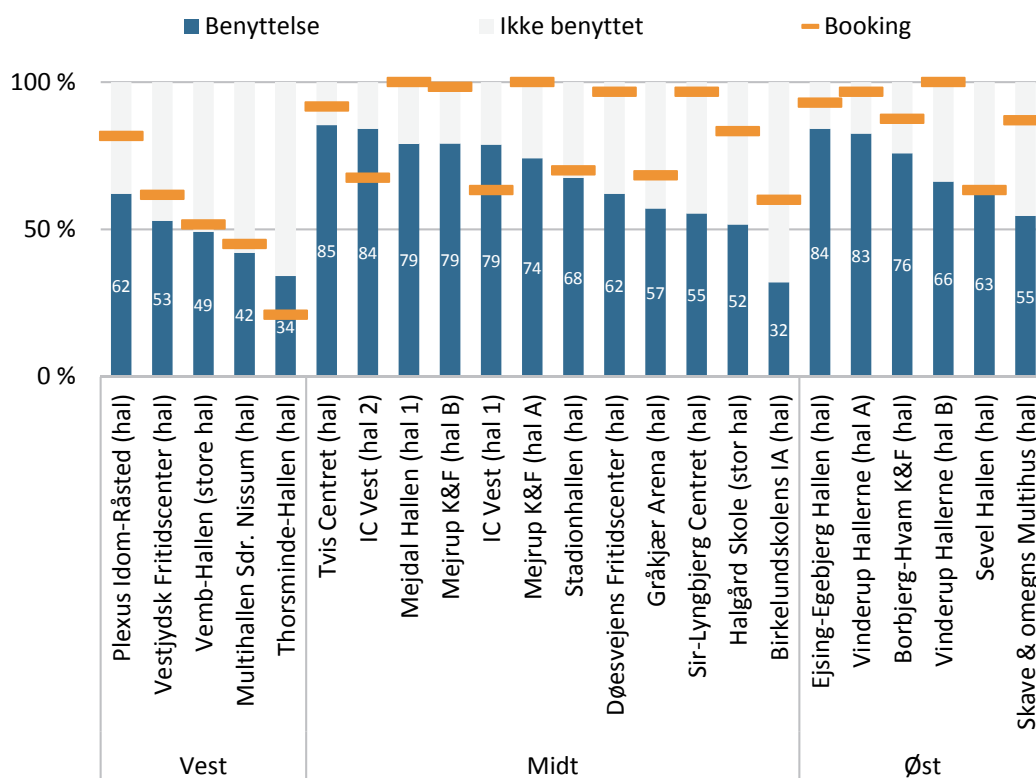

Figuren viser booket tid og benyttelse af almindelige idrætshaller i fire kommuner i hverdage tidsrummet kl. 16-22. Kilder: Forsberg et al., 2016; Asserhøj et al., 2016 & Pilgaard et al., 2015.

Benyttelsen af almindelige idrætshaller, såvel som andre typer af idrætsfaciliteter, er størst mellem kl. 17 og 21, hvilket kan siges at være prime time for indendørs idræt i kommunen. Fredag skiller sig ud med væsentlig lavere booking og benyttelse, end det er tilfældet på de øvrige hverdage i ugen. Disse tendenser med primetime mellem kl. 17 og 21 og lidt færre aktiviteter om fredagen går igen i alle undersøgte kommuner.

Kortlægningen illustrerer også væsentlige forskelle i benyttelsen af de forskellige specifikke faciliteter, herunder illustreret ved booking og benyttelse i de 23 almindelige idrætshaller.

Figur 11: Booking og benyttelse i specifikke idrætshaller kl. 16-22 på hverdage

Figuren viser den procentvise booking og benyttelse i de 23 almindelige idrætshaller fra kl. 16-22. Data er summeret for uge 43 og 46.

Langt størstedelen (90 pct.) af de aktiviteter, der finder sted i de indendørs idrætsfaciliteter, er arrangeret af foreninger. Den hyppigste aktivitet i almindelige idrætshaller er håndbold, men gymnastik og dans er de aktiviteter, som aktiverer flest mennesker ad gangen. I almindelige idrætshaller er deltagerne i knap halvdelen af aktiviteterne mellem 7 og 15 år. Borgere over 60 år fylder meget lidt i faciliteterne fra kl. 16-22, hvilket kan ses som en understregning af, at denne gruppe foretrækker at dyrke sport og motion om formiddagen, som beskrevet i forrige afsnit.

Perspektivering

Undersøgelserne af idræt i Holstebro Kommune giver et oplagt afsæt til indsatser for at styrke foreninger, faciliteter og idrætsstilbud i Holstebro generelt og til at gøre endnu flere borgere i kommunen aktive i sport eller motion.

Holstebro Kommune har en i dansk sammenhæng meget høj foreningsdeltagelse. Ser man på tværs af børn og voksne ligger andelen af foreningsaktive borgere over 7 år i Holstebro Kommune på 55 pct. Det er en styrkeposition, som naturligvis kræver løbende dialog og udvikling at fastholde eller udbygge yderligere. Samtidig viser tallene, at der også i Holstebro Kommune foregår meget sport og motion uden for foreningernes rammer.

De forskellige delundersøgelser giver muligheder for at identificere styrker og svagheder, udfordringer og potentialer. Dette gælder fra centralt hold fra forvaltningens side, på tværs af forvaltninger såvel som hos de enkelte faciliteter, udbydere af idræt og andre relevante interessenter. Hver aktør kan træffe deres egne valg ud fra materialet, og den første anbefaling fra Idans side vil være at lade materialet indgå som en aktiv del af arbejdet i relevante forvaltninger med at udvikle strategier og satsninger på idræts- og facilitetsområdet fremover.

Flere aktive borgere i kommunen

Med en overordnet idrætsdeltagelse på 72 pct. blandt børn i 4. til 10. klasse og 66 pct. blandt voksne over 16 år skiller Holstebro Kommune sig ikke ud som en ekstraordinært aktiv eller inaktiv kommune. De mest populære idrætter blandt børn er klassikerne fodbold og håndbold, hvor foreningsdeltagelsen er stor, mens det blandt voksne er vandre- og løbeture, som oftest foregår på egen hånd uden formel organisering.

Håndbold, som har det svært mange andre steder i landet, har relativt set godt fat i børn og unge i Holstebro Kommune. Spørgsmålet er her, om håndbold er en særlig styrkeposition for Holstebro-området, eller om de tendenser, som har ramt håndbolden andre steder i landet, også vil sætte ind i Holstebro Kommune.

Det er ligeledes et kendetegn for Holstebro Kommune, at foreningsdeltagelsen er meget høj. Man kan diskutere om dette skyldes kulturelle mønstre, eller om det skyldes særligt favorable rammer for foreningslivet skabt af strategiske indsatser og rammevilkår fra kommunens side. Under alle omstændigheder er den høje foreningsdeltagelse og gode adgang til en lang række faciliteter en styrkeposition og et positivt brand for Holstebro Kommune, som det vil kræve rettidig omhu at fastholde. Velfungerende idrætsforeninger og idrætscentre, som Holstebro Kommune har mange af, indeholder stærke positive signalværdier om lokal forankring og sammenhold. Som sådan kan Holstebro Kommune i fremtidige idrætspolitikker, tilflytningsstrategier og sin selvforståelse og kommunikation i det hele taget godt brande sig endnu stærkere som 'foreningsforegangskommune'.

Samtidig er det væsentligt, at det stærke foreningsliv ikke bliver en sovepude eller barriere for tiltag for at styrke andre dele af idrætssektoren eller for at tiltrække nye målgrupper til

sport og motion i Holstebro Kommune, hvor den overordnede idrætsdeltagelse er gennemsnitlig trods den høje foreningsdeltagelse.

Hvis en endnu større andel af borgerne i Holstebro Kommune skal inspireres til sport eller motion, kræver det et målrettet arbejde med de i dag idrætsuvante grupper. Det drejer sig især om lavindkomstfamilier med kortuddannede voksne, som i væsentligt mindre grad er idrætsaktive. Samtidig viser analyserne, at børn af ikke-idrætsaktive voksne også selv er væsentligt mindre tilbøjelige til at dyrke idræt end børn med idrætsaktive forældre. En målrettet indsats for et få endnu flere idrætsaktive borgere i Holstebro Kommune kan derfor med fordel tage udgangspunkt i familier og søge at inspirere både børn og forældre til at være aktive sammen gennem passende muligheder og tilbud i lokalmiljøet.

Foruden børn med idrætsinaktive forældre vil der være en lang række andre specifikke målgrupper, som forskellige relevante aktører kan skræddersy tilbud til med udgangspunkt i undersøgelserne af Holstebros idrætsliv. Man kan tage hele paletten af livsfaser og debattere, om man lokalt og på kommunalt niveau har de optimale tilbud 'på hylderne' i kommunen. Sådanne målgrupper kan være: de yngste børn, de foreningsaktive børn og sammenhængene mellem skoler, SFO og foreningsidræt, de 'problematisk' teenagere med frafald og nye livsvilkår, unge studerende etc., som ofte vil være tilflyttere, børnefamilier med tidspres i hverdagen, idrætsaktive voksne med 'overskud i hverdagen', når børnene er selvhjulpne, og ikke mindst de aktive seniorer, som der bliver stadig flere af i Holstebro Kommune, og hvor paletten af tilbud i bogstavelig forstand tilpasses behovene lige fra ironman for de sejeste til stolemotion for de svageste ældre borgere.

Det oplagte spørgsmål er så, hvad muligheder og tilbud skal indeholde for at være passende til dem, der i dag ikke dyrker idræt. Med 'business as usual' er det vanskeligt at inspirere nye målgrupper, for hvem idræt ikke er en naturlig del af hverdagen. Det kan man sige med en stor grad af sikkerhed, fordi dækningen af faciliteter og foreninger er meget høj i Holstebro Kommune allerede. Man kan derfor overveje at organisere og udbyde tilbud til særlige målgrupper anderledes end de traditionelle idrætsforeninger og med andre aktiviteter end de klassiske idrætsgrene på halgulve og opstregede baner.

Foreningsidrætten i Holstebro Kommune klarer sig godt og skaber rammer, som halvdelen af de adspurgte voksne og tre ud af fire børn er aktive i. Men for nogle idrætsuvante kan foreningernes aktiviteter have for høje adgangsbarrierer og falde ved siden af, hvad nybegyndere har af ønsker, ligesom foreningernes tilbud især for børn og unges vedkommende ofte vil være forbundet med et element af præstation og konkurrence, som de idrætsuvante ikke nødvendigvis kan se sig selv i.

Samtidig kan foreningernes ofte faste rammer med ugentlige træningstider være svære at passe ind i en hverdag, hvor idræt ikke tidligere har været en prioriteret aktivitet. I spørgeskemaundersøgelserne angiver et flertal af de ikke-idrætsaktive børn, at de gerne vil være idrætsaktive i fremtiden, men de fleste svarer samtidig, at de bedst kan forestille sig at være aktive i fitnesscentre, hvor der er fleksible adgangsforhold og en række forskellige hold og aktiviteter, som man kan prøve af og dyrke, som man ønsker det. På samme måde

giver mange voksne udtryk for ønsker om at kunne træne på hold, hvor der er fokus på generel træning af kroppen, og hvor indendørsfaciliteter og udeområder benyttes.

Disse svar giver anledning til at overveje, om private udbydere, det være sig fitnesscentre eller mere individuelle leverandører af idræt og sundhed, kan hjælpe kommunen med at adressere nye målgrupper, lige som der kan være anledning til at overveje, om faciliteterne i kommunen generelt er indbydende, attraktive og motiverende nok for målgrupper, som ikke deltager som led i foreningernes aktiviteter.

På samme vis skal man være opmærksom på, at eksempelvis aftenskoler ofte har stor erfaring med ældre målgrupper eller særlige indsatser i forhold til eksempelvis psykisk sårbare eller generelle livsfærdigheder, lige som SFO'er, skoler og andre uddannelsesinstitutioner, kommunale institutioner osv. alle spiller væsentlige roller i udbuddet af og aktiveringen af borgere i sport eller motion. En vigtig nøgle til at styrke idrætslivet er derfor, at kommunens forvaltning påtager sig rollen at sikre en bred interessentinddragelse i idrætspolitikken, som inkluderer såvel foreningerne som andre aktører, der allerede bidrager eller har potentiale til det. I fremtidens idræt vil man meget vel kunne se, at også socialøkonomiske virksomheder, detailhandel og teknologiudbydere, patientforeninger, seniorforeninger, menigheder, professionelle sportsklubber, etc. kommer til at spille roller, hvor udbud af sport eller motion i bredeste forstand indgår på forskellig vis.

Udnyt de mange idrætshallers potentiale

Holstebro Kommune har i alt 27 almindelige idrætshaller på minimum 800 m². I forhold til kommunens indbyggertal, er der meget halgulv til kommunens aktive borgere og foreninger. Et stort flertal af de adspurgte borgere og foreninger er tilfredse med de lokale faciliteter til idræt. Med en almindelig idrætshal for hver godt 2.000 indbyggere er der dog også plads til at prøve nogle ting af, lige som tallene viser, at eksempelvis en sport som håndbold trives godt i Holstebro Kommune i forhold til de fleste andre kommuner.

Men der kan altid optimeres på benyttelsen af de indendørs faciliteter. Idrætshallerne står i gennemsnit ubenyttede i godt en tredjedel af tiden i det populære tidsrum mellem kl. 16 og 22 på hverdage. Herunder er der særlige tidsrum som eksempelvis fredage eller ydertidspunkter, hvor der er gode muligheder for at eksperimentere med nye aktiviteter eller nye måder at udbyde aktiviteter på for eksempelvis selvorganiserede eller særlige målgrupper.

I forhold til den øvrige facilitetsdækning og i forhold til en række andre kommuner er antallet af kunstgræsbaner i Holstebro Kommune relativt lav. I forhold de idrætspolitiske prioriteringer skal man gøre sig klart, at flere eller bedre traditionelle faciliteter som haller og kunstgræsbaner sandsynligvis vil styrke foreningernes aktiviteter, men næppe generere flere idrætsaktive. Man skal altså populært sagt gøre sig klart, om man investerer i at styrke foreningslivet eller kvaliteten i specifikke idrætsgrene, eller om man investerer i at øge antallet af aktive borgere. De to formål er ikke nødvendigvis altid to sider af samme sag. Hvis man med nye facilitetsinvesteringer ønsker at gøre endnu flere borgere aktive, frem for at skabe endnu bedre rammer for de allerede aktive, er det vigtigt at udvikle alle dele af faciliteterne, såvel aktivitetsarealer som entré, omklædningsrum og opholdsrum,

med respekt for ønskerne fra dem, man håber at aktivere, f.eks. unge piger, idrætsuvante voksne, travle forældre eller seniorer.

Kommunens idrætsforeninger mener stort set samstemmende, at foreningslivet først og fremmest skal tilgodeses i fordelingen af kommunens lokaler og anlæg, men samtidig angiver et flertal af de voksne borgere i kommunen, at de godt kunne tænke sig adgang til kommunens idrætsfaciliteter uden nødvendigvis at træne på et hold eller være medlem af en forening. Med det store haludbud og den ledige kapacitet i idrætshallerne har man i Holstebro Kommune gode forudsætninger for både (fortsat) at tilgodese foreningsidrætten og for at gå nye veje i forhold til at åbne op for nye typer af brugere i kommunens faciliteter. Det kunne eksempelvis dreje sig om at gøre en aktiv indsats for at fylde hallerne i de tidsrum, hvor der ikke er bookinger, eller hvor bookinger ikke bliver benyttet.

I den forbindelse kan der være grund til at se på såvel hallernes it-infrastruktur som på de arkitektoniske 'signaler' ved flere af kommunens faciliteter i forhold til at invitere 'udefrakommende' indenfor eller i forhold til at sætte gang i nye aktiviteter eller tiltrække nye målgrupper. Teknologi og iværksætterier er nogle af nøgleordene for at skabe en endnu mere dynamisk og målgruppeorienteret drift af de mange faciliteter i kommunen. Samtidig spiller den lokale ledelse i haller eller idrætscentre en central rolle som potential drivkraft i en proces, hvor faciliteterne selv kan være medvirkende til at skabe aktivitet i uudnyttede tidsrum. Det kunne eksempelvis være i opsøgende samarbejde med inaktive, uorganiserede aktive, foreninger og andre idrætsaktører.

Et særligt potentiale i Holstebro Kommune er, at mange af de almindelige idrætshaller indgår i idrætscentre, der samler flere forskellige typer af faciliteter under samme tag eller inden for et overskueligt område. Eksempler er Idrætscenter Vest eller Vinderup Hallerne og Vestjydsk Fritidscenter i Ulfborg, hvor der ud over halgulv er baner til fodbold, tennis og skydning samt svømmehal. Denne type idrætscentre tiltrækker mange aktive, især børn, inden for en række forskellige aktiviteter og foreninger, og som sådan fungerer de som centrale samlingspunkter i lokalmiljøet. Eksempelvis benytter halvdelen af alle børn og unge i området 'Øst'¹⁵ faciliteter i Vinderup Hallerne. Der kan være god grund til at overveje, om de større centre med mulighed for en vis personale- og ledelsesmæssig kapacitet kan bringes endnu mere i spil som lokale 'hubs' for mindre faciliteter, foreninger og udvikling af nye aktiviteter. Sagt populært handler det om at vægte at 'aktivere rammerne og lokalområdet mest muligt' i højere grad end at 'stille faciliteter til rådighed for foreningslivet (og skolerne)', selv om sidstnævnte er det traditionelle udgangspunkt for de fleste idrætsfaciliteter i Danmark.

Se naturen som en arena for sport og motion

Aktive voksne borgere i Holstebro Kommune finder man sjældnere i kommunens idrætshaller end i naturen, hvor knap to tredjedele af de adspurgte voksne dyrker idræt. Man kan af den grund i praksis betragte kommunens naturområder som idrætsfaciliteter. Hvis man

¹⁵ Afgrænsningen mellem de tre områder, som analyserne ser nærmere på, kan ses på side 8 og 9 i dette afslutningsnotat.

fra kommunalt hold tænker idræt og fysisk aktivitet ind i de mest benyttede naturområder i kommunen og arbejder strategisk med naturen som idrætsfacilitet, vil man imødekomme mange unge og voksne borgeres ønsker om at kunne være aktive i det fri på de tidspunkter, hvor det lige måtte passe.

At arbejde strategisk med naturen som idrætsfacilitet kunne i denne sammenhæng indebære at gøre opmærksom på de steder, hvor det allerede er oplagt og belejligt at dyrke idræt i naturen. Man kunne også knytte naturområder og idrætscentre endnu mere sammen, f.eks. med udendørs træningsredskaber og støttepunkter (udstrækning, omklædning, bad, opbevaring) og ved at skabe eller forbedre rammerne for foreninger og hold, som er aktive både inde og ude. Således vil man kunne skabe en naturlig overgang og tilknytning mellem haller i idrætscentre og naturen, som er henholdsvis børn og voksnes foretrukne steder til idræt. Med en større kobling mellem disse to steder, gør man det nemmere for børn og forældre at være aktive samtidig og måske endda sammen.

Endelig rummer vinklingen af Holstebro Kommunes naturområder som idrætsarenaer endnu et salgsargument for kommunen som turistdestination. I takt med at voksne danskeres sport og motion rykker udendørs, stiger antallet af forskellige udendørs idræts-events og arrangerede ture. Der er intet, der taler imod, at Holstebro Kommune skulle kunne sælge sig selv som et oplagt sted at besøge i forbindelse med eksempelvis yogalejre, mountainbiketure, events og træning i havkajak og stand up-paddle i Nissum Fjord eller Venø Bugt og så videre. Listen over veletablerede såvel som nye aktiviteter, der vinder frem i naturen, er lang. At udnyttede potentialet som naturidrætsdestination kræver 'blot', at man i kommunen holder sig orienteret i trends i danskernes idrætsvaner og prioriterer samarbejdet med de aktører, idrætsforeninger eller andre, der kan løfte og udvikle succesfulde arrangementer.

Skab tilbud til fremtidens borgere

Over de kommende årtier vil andelen af ældre borgere stige i hele Danmark og således også i Holstebro Kommune, hvor man regner med, at andelen af borgere over 60 år i 2028 vil udgøre 30 pct. (mod 25 pct. i 2015). De ældre borgere over 60 år foretrækker, modsat øvrige voksne, at være aktive om formiddagen, og det er derfor oplagt at være særligt opmærksom på denne gruppe i fordelingen af facilitetstider og planlægning med skoler.

Kommunens naturområder og et strategisk arbejde med at aktivere dem som arenaer for fysisk aktivitet og friluftsliv kan desuden spille positivt ind i Holstebro Kommunes visioner om at være en attraktiv kommune for tilflyttere. Med velfungerende idrætscentre, der binder lokalområder sammen, og nærliggende naturområder med fri og god adgang i form af stisystemer, kortmateriale, drikkeposter og belysning, kan man som kommune gøre sig realistiske forhåbninger om at kunne tiltrække nogle af de mange familier, der flytter ud af de større byer for at finde lokalt nærvær og nærhed til naturen.

Vær skarp på fremtidens tendenser og udfordringer

Nogle af de tendenser, som ikke nødvendigvis indfanges ved at spørge foreninger eller borgere, men som er en generel tendens i Idan og andre forskningsinstitutioners undersøgelser på idrætsområdet, er den stigende hastighed i forandringer på idrætsområdet. Det gælder såvel i forhold til udbyderne af sport og motion som i forhold til det konkrete aktivitetsindhold og naturligvis også i det indbyrdes styrkeforhold mellem foreninger og idrætsgrene.

Man skal med andre ord være skarp for at holde eller udbygge markedsandele. Heri ligger en opgave for den kommunale forvaltning om at sikre erfaringsudveksling på tværs af og indbyrdes mellem foreninger, faciliteter, forvaltninger og andre interessenter på idrætsområdet. Dette kan ske i form af netværksgrupper, konferencer, opsøgende virksomhed til de enkelte målgrupper, partnerskabsaftaler, forsknings- og udviklingsprojekter, frie puljemidler, intensiveret arbejde med kurser og uddannelsesstilbud og så videre. Den foreliggende undersøgelse kan være en fin anledning til at udarbejde en strategi for kommunens fremtidige proaktive rolle som dynamo for idrætsudvikling – uden at det skal forveksles med indblanding i de enkelte foreninger eller andre aktørers frie selvbestemmelsesret og engagement. I forhold til indsatser for at styrke erfaringsudveksling og gensidig inspiration er det også værd at notere, at yderområder med fraflytning og en aldrende befolkning ofte vil have andre udfordringer på idrætsområdet end de større byområder.

Litteratur

Asserhøj, Trygve L. & A. v. Bedaf (2016): *'Fremtidens idrætsfaciliteter i Holstebro Kommune. Delrapport 1: Baggrund, idrætsvaner, foreninger og faciliteter'*. København: Idrættens Analyseinstitut.

Asserhøj, Trygve L., C. G. Nielsen & A. v. Bedaf (2016): *'Fremtidens idrætsfaciliteter i Haderslev Kommune: Facilitetsanalyse og udviklingsperspektiver'*. København: Idrættens Analyseinstitut.

Danmarks Statistik (2016a): *'ARE207 - Areal efter område'*. Tilgængelig på: <http://www.statistikbanken.dk/statbank5a/default.asp?w=1920>

Danmarks Statistik (2016b): *'FOLK1 - Folketal den 1. i kvartalet efter kommune, køn, alder, civilstand, herkomst, oprindelsesland og statsborgerskab'*. Tilgængelig på: <http://www.statistikbanken.dk/statbank5a/default.asp?w=1920>

Danmark Statistik (2016c): *'REGK31 - Kommunale regnskaber (1000 kr.) efter område, funktion, dranst og art'*. Tilgængelig på: <http://www.statistikbanken.dk/statbank5a/default.asp?w=1536>

Danmarks Statistik (2015): *'HFUDD10 - Befolkningens højeste fuldførte uddannelse (15-69 år) efter bopælsområde, herkomst, højeste fuldførte uddannelse, alder og køn'*. Tilgængelig på: <http://www.statistikbanken.dk/statbank5a/default.asp?w=1920>

Forsberg, Peter, T. L. Asserhøj, C. G. Nielsen, A. v. Bedaf, M. Murray & J. Høyer-Kruse (2016): *'Fremtidens idrætsfaciliteter i Haderslev Kommune: Facilitetsanalyse og udviklingsperspektiver'*. København: Idrættens Analyseinstitut.

Holstebro Kommune (2016): *'Befolkningsprognose 2017-2028 - Holstebro Kommune'*. Tilgængelig på: <http://www.holstebro.dk/Befolkningsprognose-2017-2028-10019.aspx>

Holstebro Kommune (2008): *'Idræts- og Motionspolitik i Holstebro Kommune'*. Tilgængelig på: <http://www.holstebro.dk/IdrAet-og-fritidspolitikker-6356.aspx>

Holstebro Kommune (2007): *'Eliteidrætspolitik i Holstebro Kommune'*. Tilgængelig på: <http://www.holstebro.dk/IdrAet-og-fritidspolitikker-6356.aspx>

Kulturministeriet (2014): *'Udredning af idrættens økonomi og struktur, analyse'*. Tilgængelig på: <http://www.idan.dk/vidensbank/udgivelser/udredning-af-idraettens-oekonomi-og-struktur-analyse/ceae2f48-b0b8-4b96-b09f-a31800a495c8>

Laub, Trygve B. (2012): *'Fremtidens frivillige foreningsliv i idrætten'*. København: Idrættens Analyseinstitut.

Nielsen, Christian G. (2016): *'Fremtidens idrætsfaciliteter i Holstebro Kommune. Delrapport 2: Kapacitetsudnyttelse af indendørs idrætsfaciliteter'*. København: Idrættens Analyseinstitut.

Petersen, Trine & K. P. Ekman (2015): *'Kortlægning og analyse af idrætsfaciliteter og foreninger i Holstebro Kommune'*. Holstebro: Holstebro Kommune, Sport og Fritid.

Pilgaard, Maja & S. Rask (2016): *'Danskernes motions- og sportsvaner 2016'*. København: Idrættens Analyseinstitut.

Pilgaard, Maja, P. Forsberg, C. D. Nielsen, J. Høyer-Kruse & A. v. Bedaf (2015): *'Facilitetsanalyse i Varde Kommune'*. København: Idrættens Analyseinstitut.

Social- og indenrigsministeriet (2016): *'SIM's kommunale nøgletal'*. Tilgængelig på: <http://www.noegletal.dk/>

